

2007 - et historisk år for installationsbranchen

Årsberetning 2007

Indhold

- 4**..... En branche i bevægelse
- 6**..... En af Danmarks mest dynamiske brancher
- 16**..... TEKNIQ i 2007 — resultater og aktiviteter
- 24**..... Det fremadrettede arbejde — TEKNIQ 2008
- 35**..... TEKNIQs bestyrelse
- 38**..... TEKNIQs direktion

En branche i bevægelse

Travl til tider grænsende til det hektiske og uden reel mulighed for at løfte alle de opgaver, som kunderne har brug for at få løst.

Sådan kunne man beskrive året 2007 i installationsbranchen.

For aldrig tidligere har vi haft så mange beskæftigede, så mange ordrer, så høj en omsætning og så stor mangel på kvalificerede medarbejdere. Vi står med andre ord i en ekstremt privilegeret situation, hvor ordrebøgerne nok mere end nogensinde før har udfyldt sig selv. Branchen er dynamisk og udvikler sig i et hidtil uset tempo. Man kunne næsten sige, at det går så godt, at det næppe kan vare ved. Men det tror vi nu altså alligevel på, at det vil. Ganske vist er der visse tegn i den danske økonomi på at det går knap så hurtigt som tidligere. Men i installationsbranchen vil det formentlig bare betyde, at mængden af opgaver, vi ikke når at løse, bliver lidt mindre.

I installationsbranchen kan vi kun være ganske tilfredse med det arbejde, vi har udført i 2007. Vi fremstår som en branche, der på en helt unik måde bidrager med værdi til både private boliger, offentlige institutioner, kontorer og industribygninger. Vi plejer lidt spøgefuldt at sige, at vi gør dumme bygning

ger kloge. Med det in mente kan vi uden at ryste på hånden godt konkludere, at danske bygninger i 2007 blev meget klogere. Vi har haft rasende travlt med at tilføje værdi til bygninger i form af tekniske installationer, som gør livet både lettere, mere effektivt og mere bekvemt for de, der bruger bygningerne – lige fra traditionelle og lavteknologiske installationer til højt specialiserede løsninger, intelligente bygningsinstallationer. Vi har udviklet og udført tekniske installationer, der flytter bygninger fra at være funktionstomme vægge til at være rum for det gode liv, det bekvemme fysiske arbejdsmiljø og den effektive produktion. Samtidig sørger vi gennem vores almindelige servicearbejde for, at intelligensniveauet i bygningerne forbliver intakt.

Men midt i al hastværket er det vigtigt også at se fremad og ikke kun glæde sig over, at tid, som er gået godt ikke kommer skidt tilbage. Midt i al travlheden skal vi holde hovederne kolde og forholde os til noget, som muligvis bevæger sig endnu hurtigere end vores eget arbejde – og det er den teknologiske udvikling. For mens markedet for lavteknologiske og traditionelle installationer i omfang er relativt uforandret, så må man sige, at det højteknologiske installationsmarked

buldrer derudaf som et TGV-tog. Omfanget af opgaverne overgås kun af kompleksiteten. Og det er en kæmpe udfordring for en branche, som altid har opfattet sig selv som værende håndværkspræget. Sådant er det også. Tekniske installationer har baseret og vil også i fremtiden basere sig på godt og solidt håndværk. Men hvis ikke hele installationsbranchen skal reduceres til en stor gruppe af underentreprenører, der er henvist til at leve et liv i en benhård og nådeløs konkurrence med hinanden, så er det vigtigt, at vi tør tage handsken op. 2008 kan dermed passende blive året, hvor installationsbranchen for alvor greb fat i det store højteknologiske marked, der udbreder sig for øjnene af os. 2008 kan passende blive året, hvor de tekniske installatører besluttede sig for helt konsekvent og systematisk at blive en afgørende faktor på et marked, som nok baserer sig på klassiske håndværkerdyder, men som også er kendetegnet ved et ekstremt højt teknologisk niveau.

Søren Skræddergaard
Formand

Jesper Hansen
Næstformand

En af Danmarks mest dynamiske brancher

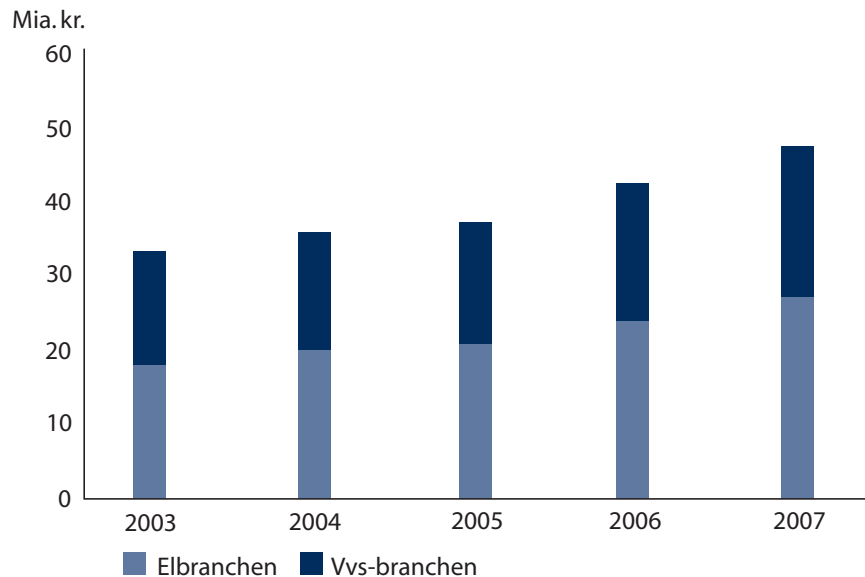
HISTORISK ØKONOMISK VÆKST I INSTALLATIONSBRANCHEN

2007 blev året, hvor installationsbranchen oplevede en historisk vækst. Med en omsætning i første halvår på mere end 22 mia. kr. – mod 19 i 2006 – og en forventet samlet årlig omsætning på omkring 47-48 mia. kr.

fortsatte den høje vækst, som har kendetegnet branchen siden midten af 1990'erne. Faktisk har branchen i løbet af bare 10 år næsten fordoblet sin omsætning.

Og væksten stopper tilsyneladende ikke her. De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at 23 pct. af elinstallatørerne og 6 pct.

INSTALLATØRBRANCHENS SAMLEDE OMSÆTNING FORDELT PÅ EL OG VVS

Kilde: Danmarks Statistik

af vvs-installatørerne for januar 2008 forventer fortsat vækst i omsætningen, mens henholdsvis 62 pct. og 81 pct. forventer uændret omsætning. Der er med andre ord ikke meget, der tyder på, at afmatningen i byggeriet – som primært afspejler sig i et fald i nybyggeriet – slår så stærkt igennem i installationsbranchen. Og det hænger blandt andet sammen med, hvor installatørerne tjener deres penge.

Mere end halvdelen af installatørernes omsætning – nærmere betegnet 56 pct. – falder nemlig inden for service, mens 44 pct. er inden for det langt mere konjunkturfølsomme nybyggeri. Det tegner et billede af en branche, hvor service spiller en stadig større rolle, da servicedelen året forinden udgjorde to procentpoint mindre.

2007 blev også året, hvor installationsvirksomhederne forbedrede deres indtjening. Mens installatørerne i 2005 lå med gennemsnitlige overskudsgrader på ca. fem procent, så var den i 2006 steget til lige knap syv procent. Og med den høje stigning i omsætning og aktivitet i 2007 er der al mulig grund til at tro, at overskudsgraden i 2007 bliver endnu højere.

Den høje omsætning dækker også over en rekord høj beskæftigelse. I 4. kvartal 2007

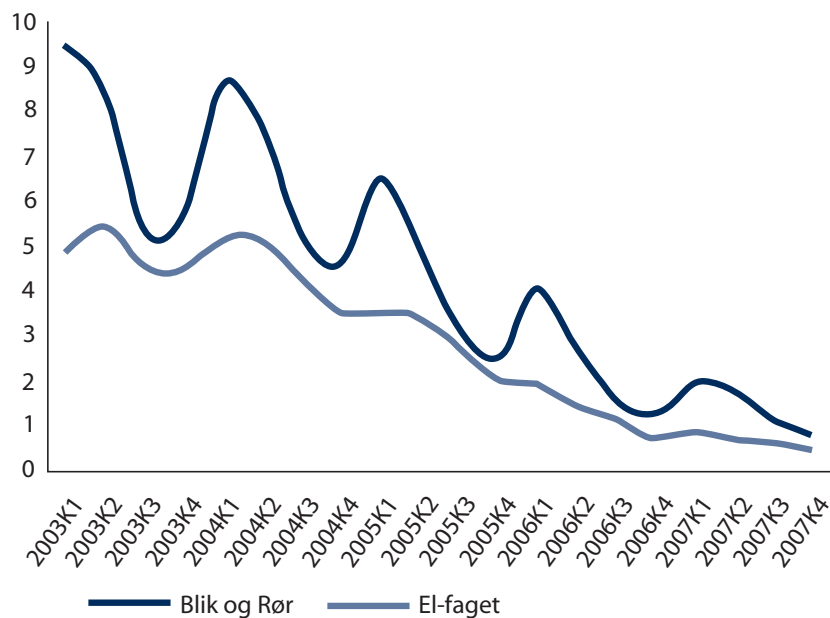
var der således 45.000 beskæftigede – en stigning på 800 i forhold til året før. Og siden 2005 er beskæftigelsen steget med hele 2500, svarende til seks procent. Samtidig viser nye tal fra Danmarks Statistik, at 22 pct. af elinstallatørerne og 9 pct. af vvs-installatørerne i januar 2008 forventer en yderligere vækst i beskæftigelsen. Kun 11 pct. af elinstallatørerne og 8 pct. af vvs-installatørerne forventer en nedgang i beskæftigelsen.

Branchens resultater er bemærkelsesværdige af en ganske bestemt grund: i 2007 har det stort set været umuligt at opdrive nok kvalificerede medarbejdere. Som på resten af arbejdsmarkedet har en af installationsbranchens helt store udfordringer i 2007 været den katastrofale mangel på kvalificerede medarbejdere. For installatørerne kunne ansætte endnu flere vvs'ere og elektrikere, hvis de kunne få fat på dem. En opgørelse foretaget af Arbejdsmarkedsstyrelsen i 2. halvår af 2007 viste, at installatørerne forgæves havde forsøgt at rekruttere 1400 elektrikere og 800 vvs'ere.

BEKYMRENDE MANGEL PÅ ARBEJDSKRAFT

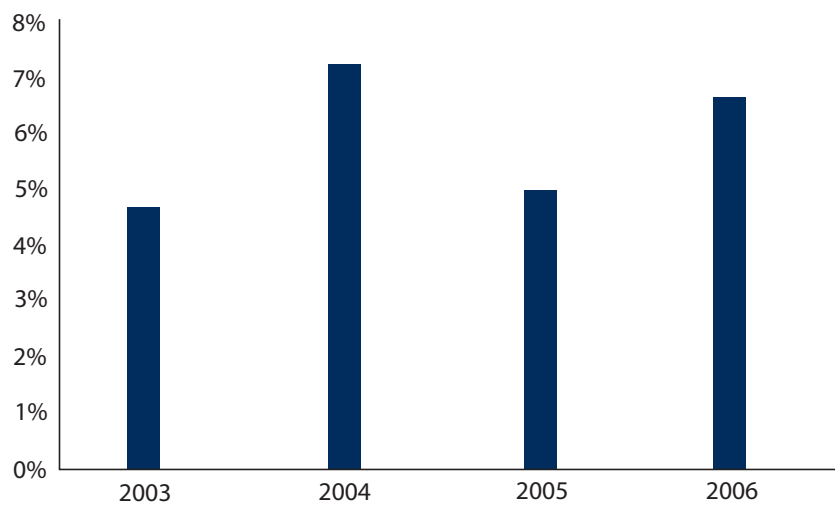
Den buldrende udvikling kunne i 2007 naturligt også ses i arbejdsløshedskøen. Ledigheden

LEDIGHED (forsikrede ledighed i procent af samtlige forsikrede efter a-kasse)

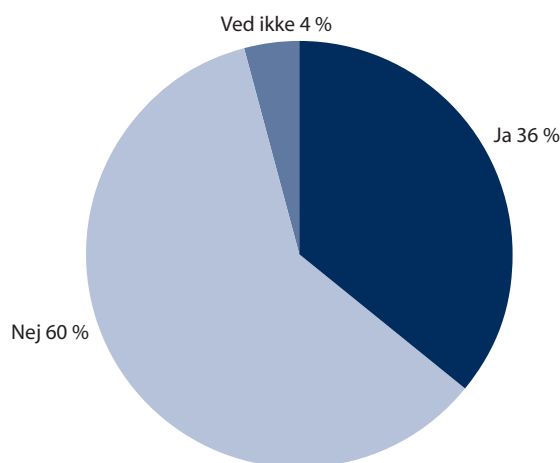
Kilde: El-fagets og Blik & Rørs a-kasser

OVERSKUDSGRAD

Kilde: TEKNIQs Normtal 2007

Har virksomheden haft ubesatte jobs inden for den seneste måned, som de har undladt at forsøge at besætte alene på grund af forventning om, at arbejdskraften ikke findes?

Kilde: TEKNIQs arbejdskraftundersøgelse

blandt elektrikere og vvs'ere fik nemlig også i 2007 endnu et nøk nedad, så der ved udgangen af 2007 (november) ifølge Blik og Rørs og Elfagets a-kasser kun var henholdsvis 0,8 pct. ledige vvs'ere og 0,4 pct. ledige elektrikere. Der er med andre ord tale om et arbejdsmarked, som er støvsuget for kvalificerede medarbejdere. Og så måske alligevel ikke helt. For eksempel kunne DA i sin Arbejdsmarkedsrapport fra 2007 afsløre, at der i de tværfaglige a-kasser går 170 ledige elektrikere rundt. Noget tyder altså på, at der går en skjult arbejdskraftreserve i de a-kasser, der ikke traditionelt organiserer vvs'ere og elektrikere.

Den katastrofale mangel på arbejdskraft har sat sine klare og tydelige spor hos installatørerne. I 2007 vurderede installatørerne, at branchen manglede i nærheden af 3000 kvalificerede medarbejdere.

Manglen på arbejdskraft satte i 2007 ganske naturligt også sine begrænsninger på virksomhedernes muligheder for at løfte alle ordrer. Således vurderede syv ud af ti virksomheder i en undersøgelse foretaget af TEKNIQ, at de havde været nødt til at takke nej til nye ordrer på grund af manglen på arbejdskraft.

Løsningen på problemerne har for 20 pct. af virksomhederne været at rekruttere medarbejdere fra vore nabolande, blandt de store virksomheder er det faktisk hele 60 pct. der har taget især tyske medarbejdere til sig. Derudover nævner virksomhederne øget indsats for at fastholde medarbejdere, øget indtag af lærlinge – både ordinære og voksenlærlinge – samt efteruddannelse af medarbejderne som modsvar til den stigende mangel på arbejdskraft.

VIRKSOMHEDERNE VIL FORSØGE AT LØSE REKRUTTERINGEN VED:

- **90 % vil øge indsatsen for at fastholde medarbejdere**
- **72 % vil tage flere lærlinge**
- **64 % vil tage flere voksenlærlinge**
- **67 % vil efteruddanne allerede ansatte**
- **62 % vil forsøge at tiltrække faglærte, hvis erfaring inden for branchen er af ældre dato**
- **51 % vil rekruttere indvandrere, hvis faglige kvalifikationer er i orden**
- **38 % vil se på muligheden for at ansætte ledige med løntilskud**
- **13 % vil sænke kravene til de faglige kvalifikationer**
- **13 % vil sænke kravene til de personlige kvalifikationer**

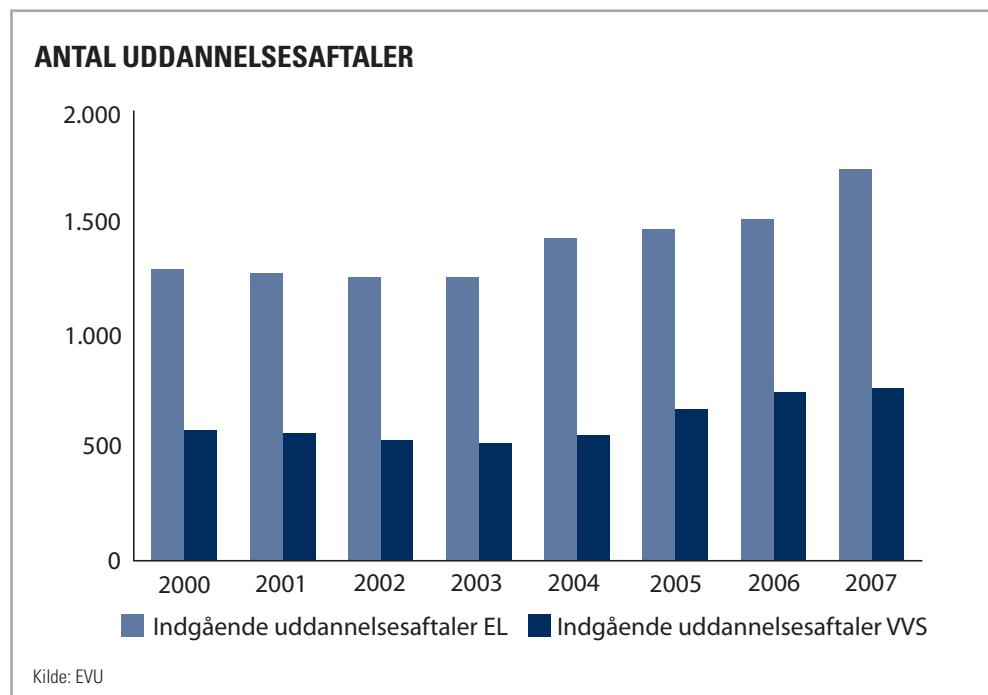
GOD REKRUTTERING TIL BRANCHEN – MEN SVÆRT AT HOLDE FAST I MEDARBEJDERE

Installationsbranchen fremstod også i 2007 som en attraktiv branche for unge uddannelsessøgende. Antallet af nyindgåede uddannelsesaftaler nåede nemlig nye højder. Med et samlet lærlingeoptag på ca. 2400 lærlinge i 2007 kan branchen notere sig et rekord højt indtag.

Siden 2003 er antallet af nye uddannelsesaftaler steget med over 30 pct. både i el- og vvs-branchen. Branchen har med andre ord i meget høj grad forstået at trække de unge mennesker til. Det er en meget positiv udvikling, der skal holdes fast i. Lærlingeoptaget er en væsentlig del af branchens fødekæde, de unge er fremtidens fundament for branchen.

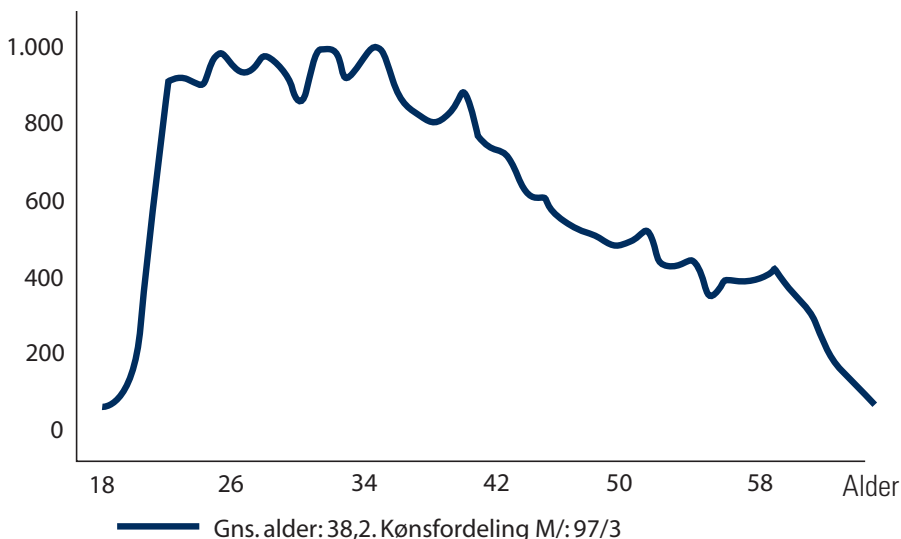
Alt i alt har branchen god grund til at være tilfreds med tiltrækningskraften på de unge. Til gengæld har installationsbranchen ganske vanskeligt ved at holde på arbejdskraften. I dag er det nemlig kun godt halvdelen af de faglærte vvs'ere, der er beskæftiget i bygge- og anlægsbranchen, mens kun 40 pct. af de faglærte elektrikere er beskæftiget i branchen. Over halvdelen af de medarbejdere vi har uddannet inden for el og vvs siver med andre ord ud af branchen igen.

Ser man på medarbejdernes alder, når de forlader branchen, så er der et jævnt træk væk allerede fra de er nyuddannede, et træk som først slutter i 40'erne. En opgørelse fra Pension Danmark viser, at gennemsnitsalderen i installationsbranchen er 38,2 år. Der er med andre ord tale om en relativ ung branche, hvor cirka halvdelen af medarbejderne

ALDERSFORDELING FOR AKTIVE MEDLEMMER

Antal medarbejdere

Kilde: Pension Danmark

forsvinder ud af branchen, inden de er fyldt 45 år.

Konklusionen er, at branchen er relativ god til at rekruttere nye folk. Til gengæld kniber det gevaldigt med at holde på dem. Derfor må installationsbranchen i de kommende år gøre sig særlig umage for at holde på sine medarbejdere. For selv om der generelt er udsigt til en lille tilbagegang for byggeriet – Dansk Byggeri vurderede i februar, at beskæftigelsen inden for byggebranchen i 2009 vil falde med 15.000 – så er det vurderingen, at tilbagegangen ikke kommer til at slå markant igennem i installationsbranchen.

For det første ligger en stadig større del af installatørernes omsætning inden for vækstområderne energi, it, styring og service og ikke på entreprisarbejde.

For det andet har 70 pct. af installatørerne måttet takke nej til opgaver, fordi de mangler kvalificeret arbejdskraft. Det betyder, at der er en række installationsopgaver, som har hobet sig op, så nedgangen i for eksempel nybyggeriet gør bare, at installatørerne får mulighed for at komme lidt længere ned i bunken af ordrer.

Og endelig for det tredje så mangler installationsbranchen fortsat kvalificeret arbejdskraft, og det betyder, at en nedgang i byggebranchen til at begynde med blot vil mindske manglen på arbejdskraft. Så alt i alt er der grund til at være optimist på installationsbranchens vegne.

Så der er al mulig grund til at tro, at installationsbranchen også i fremtiden vil mangle kvalificeret arbejdskraft. Ydermere viser befolkningsudviklingen, at der på længere sigt

bliver færre danskere i den erhvervsaktive alder. Prognoserne viser, at frem til 2040 vil antallet af danskere i den erhvervsaktive alder falde dramatisk – faktisk med hele 10 pct.

Konklusionen er, at det bliver overordentligt vanskeligt at fastholde de senere års vækst, som har bragt beskæftigelsen op på 45.000 medarbejdere og nærmest udraderet ledigheden inden for el og vvs.

Situationen er på længere sigt kritisk. Derfor må både TEKNIQ og TEKNIQs medlemmer arbejde på hele tiden at fremtidssikre installationsbranchen, så den fremstår som attraktiv. Eksisterende medarbejdere skal fastholdes og samtidig skal der hentes nye fra andre brancher.

NYE POLITISKE KRAV TIL INSTALLATIONSBRANCHEN

BYGGERIETS HANDLINGSPLAN

2007 var året, hvor økonomi- og erhvervsministeren udgav "Byggeriets handlingsplan", som indeholder en række initiativer, der skal gøre dansk byggeri bedre og billigere. Disse initiativer vil løbende blive gennemført.

Et af initiativerne er mere fokus på totaløkonomi i byggeriet, således at de totale omkostninger til opførelse og den efterfølgende drift og vedligehold indgår i beregningerne allerede ved projekteringen. For de tekniske installationers vedkommende er det en af vejene frem til at sikre en højere kvalitet i nybyggeriet. Det vil samtidig sætte fokus på, at byggeriet udbydes, så der ikke kun konkurreres på prisen, men på kvaliteten, herunder omkostningerne til at drive og vedligeholde byggeriet.

Blandt initiativerne indgår blandt andet, at rådgiverne bliver omfattet af nøgletalssystemet,

som samtidig forenkles for såvel rådgivere som entreprenører.

Det Digitale Byggeri blev pr. 1. januar 2008 udvidet, således at der også stilles krav om brugen af digitalt byggeri ved renoveringsopgaver, der udføres af staten. Dette betyder, at flere og flere byggeopgaver omfattes af kravene, således at det digitale byggeri efterhånden udbredes til større og større dele af byggeriet.

Fra den 1. april indføres der en særlig byggeskadeforsikring for privat boligbyggeri, når professionelle bygherrer opfører private helårsboliger. Forsikringen skal dække væsentlige byggeskader f.eks. sundhedsskadelige forekomster af skimmelsvamp. Forsikringsordningen medfører også, at forsikrings-selskabet afholder to eftersyn af byggeriet.

For at forbedre forbrugerbeskyttelsen i håndværkersager påbegyndes der et arbejde om at udvikle en standardaftale i retning af forbrugeraftalen med tilhørende standardvilkår til brug for indgåelse af aftaler om håndværksarbejde mellem en forbruger og en håndværker.

Der er endvidere igangsat en ændring af bygge-loven, så private virksomheder kan påtage sig den vurdering af byggetekniske forhold, der i dag foretages af kommunerne som en del af byggesagsbehandlingen.

KVALITETSSTYRING OG TREDJEPARTSKONTROL

Det øgede fokus på kvalitet i byggeriet er ikke nyt. Hele autorisationssystemet hviler på det grundsyn, at man som installatør skal have nogle særlige kompetencer og færdigheder for at kunne arbejde med opgaver, der har betydning for el- og vvs-sikkerheden. Derfor har det også været helt naturligt for installationsbranchen at arbejde med kvali-

tetsstyring og kvalitetssikring. Sidste skud på stammen i kvalitetsarbejdet er den lovpligtige tredjepartsauditering på elområdet, som trådte i kraft 1. januar 2008. Med indførelsen af den uvildige kontrol af SikkerhedsKvalitetsstyringen (SKS) følger elbranchen op på den tredjepartskontrol, som i de senere år har været lovpligtig på vvs-området. Formålet med tredjepartskontrollen er at sikre en uvildig vurdering af de kvalitetssystemer, som installationsvirksomheder bruger som udgangspunkt for deres daglige arbejde, og som alle installationsvirksomheder skal have for at kunne få autorisation til at udføre el- eller vvs-arbejde.

TEKNIQ forventer, at der i 2008 vil blive igangsat et arbejde, der skal sikre endnu større overensstemmelse mellem elområdets SKS og vvs-områdets KS. På den måde vil kravene til at drive installationsvirksomhed i Danmark blive endnu mere harmoniseret. Det vil især være til glæde for de installationsvirksomheder, som allerede i dag har to fag, da mere ensartede SKS og KS i sagens natur gør arbejdet lettere.

Samtidig forventes det, at 2008 bliver året, hvor hele arbejdsmiljødimensionen får en mere fremtrædende position i kvalitetsstyringssystemerne.

Udover de politiske krav til kvalitetssikring oplever installationsbranchen, at lovgivning, regulativer og cirkulærer bliver mere og mere komplekse og tværfaglige, hvor overholdelsen ikke alene er relateret til den enkelte fagentreprise eller fagspeciale. Et eksempel er det nye bygningsreglement, som i høj grad anvender funktionskrav frem for detailkrav. Fælles for hovedparten af regelsættene er altså, at de langt fra er entydige og derfor lægger op til individuelle tolkninger i den aktuelle situation eller opgave. Det kræver

endog meget stor faglighed at foretage disse vurderinger og dermed fortolke og implementere intentionerne i regelsættene korrekt og dermed sikre sig mod fejlagtige eller ulovlige installationer. Ikke alene stiger mængden af love og bekendtgørelser, som relaterer sig til hinanden og har betydning for arbejdets udførelse og anlæggenes levetid.

Installationsbranchen oplever med andre ord, at der i disse år både bliver sat fokus på kvalitet og kvalitetsstyring, og at der skal arbejdes efter funktionskrav frem for detailkrav. Men løsningen af begge udfordringer ligger basalt set i det gode håndværk, som i alle årene har kendetegnet installationsbranchen.

TEKNIQ SOM ENERGIHÅND- VÆRKERNES ORGANISATION

Danmark skal i 2009 være vært for FN's klimakonference. Samtidig offentliggjorde regeringen i 2007 en ambitiøs energiplan, som blandt andet skal sikre, at Danmark fortsat realiserer betydelig økonomisk vækst uden samtidig at øge energiforbruget, og energipareindsatsen skal forøges til 1,25 pct. årligt. Regeringen vil også styrke den vedvarende energi og øge andelen til mindst 30 pct. af det samlede energiforbrug i 2025. Endelig skal Danmark tilbyde optimale betingelser for videre udvikling af vores forskningsmiljøer inden for energiteknologi, der er i verdensklasse. Regeringen ønsker frem mod 2010 at fordoble den offentligt finansierede indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi til at udgøre 1 mia. kr. årligt.

Energipolitikken er på den måde kommet højt på den politiske dagsorden. Og da el- og vvs-installatørerne er Danmarks energipolitiske håndværkere, er det helt naturligt, at både TEKNIQ og den enkelte medlemsvirk-

somhed deltager aktivt i både det energipolitiske arbejde og udvikling.

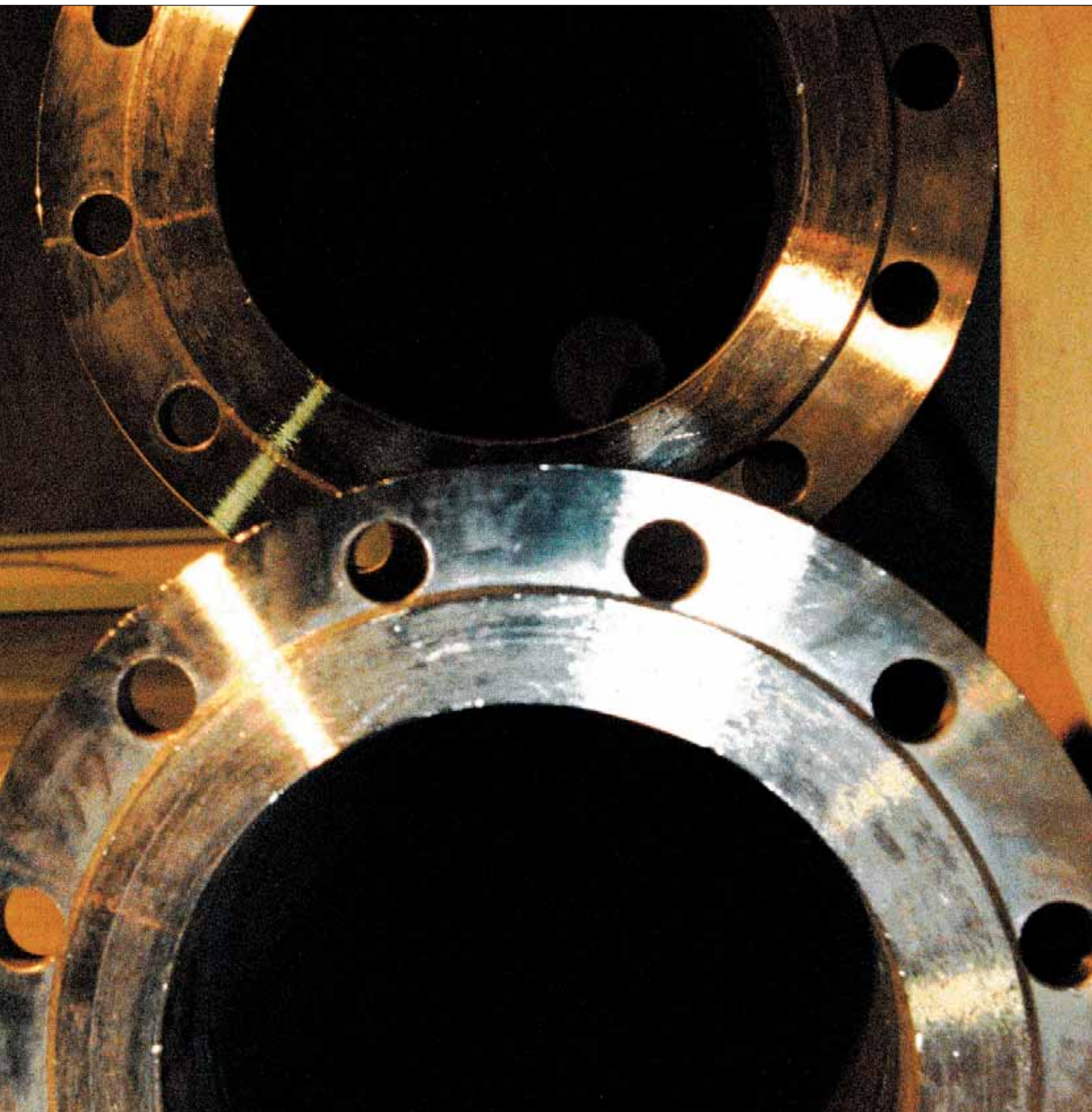
I samarbejde med Økonomi- og Erhvervsministeriet og en række andre organisationer har TEKNIQ derfor været med til at stifte Klimakonsortiet. Konsortiet skal markedsføre danske kompetencer, produkter og teknologier på energiområdet i forbindelse med FN's klimatopmøde i København i 2009. Klimakonsortiet får til opgave at sikre størst mulig opmærksomhed om danske virksomheder og videninstitutioners udbud af viden, koncepter og teknologier, der retter sig mod at mindske den globale udledning af drivhusgasser.

Samtidig har TEKNIQ indgået en samarbejdsaftale med elselskaberne, der skal sikre danske familier og virksomheder bedre råd og vejledning, når de ønsker at spare på energien og øge komforten i deres huse, lejligheder og bygninger. Samtidig skal aftalen bidrage til at hjælpe Danmark med at nå sine langsigtede klima- og energimål. Samarbejdet kombinerer el- og vvs-installatørernes unikke kendskab til kundernes installationer og brede kontakt med elselskabernes indsats med energibesparelser og omfatter:

- Etablering af et rejsehold, der skal fremme lokale beslutningstageres interesse for at realisere energibesparelser i kommuner
- Samarbejde om at opnå optimal udnyttelse af energimærkning i bygninger
- Opkvalificering af de danske elinstallatører og vvs'ere.

Politisk står branchen med andre ord i en situation, hvor der er et stort ønske om at forbedre kvaliteten i byggeriet, samtidig med at energieffektiviseringen er sat øverst på den politiske dagsorden.

TEKNIQ

i 2007 — resultater og aktiviteter

2007 – ET ÅR MED NYE OVERENSKOMSTER

Der var i 2007 lagt op til svære overenskomstforhandlinger på grund af lønmodtagersidens forventninger om høje lønstigninger. I en situation med mangel på kvalificeret arbejdskraft og et overophedet marked på bygge-/anlægsområdet var det derfor med nogen spænding, at TEKNIQ tog hul på forhandlingerne.

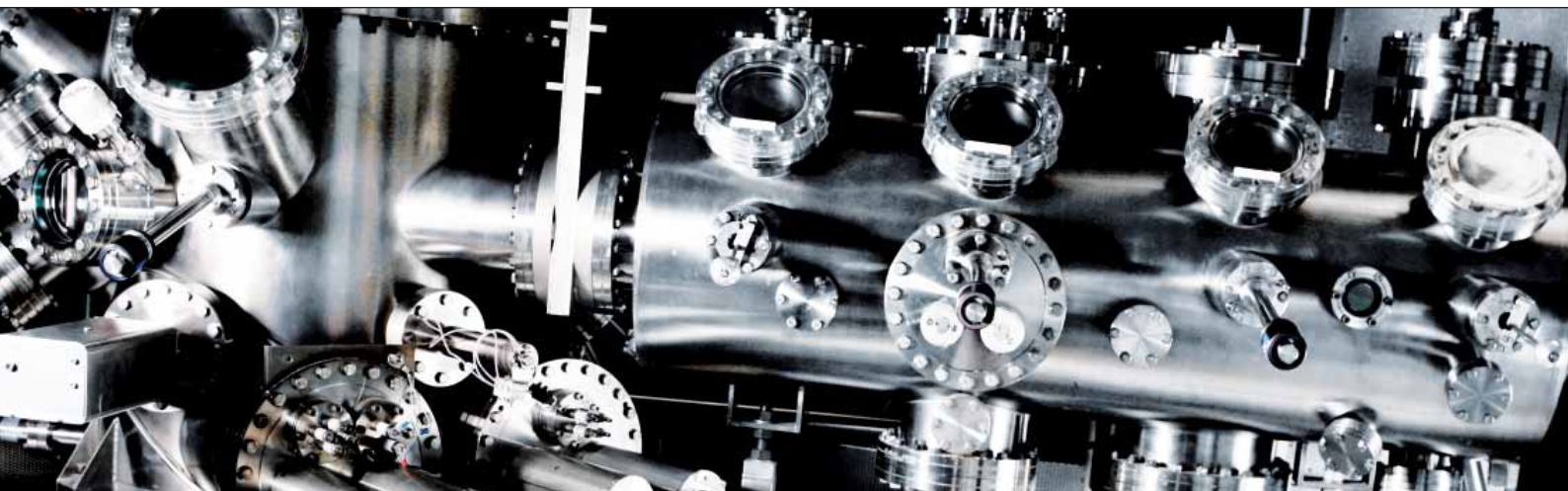
Fælles for de to overenskomster blev der aftalt 3-årige overenskomster med reguleringer af mindstelønningerne med i alt 8 kr., genetillæggene stiger med 3 pct. pr. år, og pensionsopsparingen når op på i alt 12 pct. Herudover steg feriefridagsbetalingen med 1,1 pct. på vvs og 1,25 pct. på el, samtidig med at der blev indført større valgfrihed med hensyn til anvendelsen af overskuddet på SH-/feriefridagskontoen. Endvidere blev der på vvs-overenskomsterne indført sundhedsordning med virkning fra 1. juli 2007, mens Elektrikeroverenskomsten først fik dette pr. 1. januar 2008.

Som noget helt nyt blev det aftalt, at tillidsrepræsentanter skal have et honorar på min. 8.000 kr. Dette honorar finansieres gennem

en forhøjelse af uddannelsesfonden, idet der samtidig er aftalt et fælles uddannelsesforløb for nyvalgte tillidsrepræsentanter. Her får arbejdsgiversiden for første gang mulighed for at få indflydelse på uddannelsen af tillidsrepræsentanter.

En anden nyskabelse er en kompetenceudviklingsfond, hvor TEKNIQs medlemsvirksomheder bidrager til finansiering af efteruddannelse af installationsbranchens medarbejdere. Der bliver dels tale om tilskud til selvvalgt, brancherelevant uddannelse, dels om tilskud til virksomhedsrelevant uddannelse. Det er dog i alle tilfælde en forudsætning, at der er tale om uddannelser, som udvider medarbejdernes kompetencer. Bidraget til fonden bliver 520 kr. pr. medarbejder pr. år, og virksomheden kan få refusion af op til 85 pct. af lønudgiften under uddannelsen.

Endelig har TEKNIQs medlemsvirksomheder fået en enestående mulighed for i langt højere grad end hidtil at tilpasse deres lokalaftaler til virksomhedens forhold. I både el- og vvs-overenskomsterne er der nemlig åbnet mulighed for at indgå overenskomstfravigende lokalaftaler med virksomhedens tillidsrepræsentant. Det er ikke alle over-

enskomsternes bestemmelser, der kan fraviges, men bestemmelserne om arbejdstidens tilrettelæggelse, overarbejde, rejse- og udearbejde samt samarbejdet med tillidsrepræsentanten. Disse fravigelsesmuligheder giver imidlertid mange nye muligheder for indgåelse af lokalaftaler, hvor man f.eks. på et konkret projekt kan arbejde mere end 37 timer pr. uge eventuelt til en aftalt projektløn, eller man kan aftale flekstidsordninger, som giver væsentlig større fleksibilitet i arbejdstiden, end de hidtidige regler har åbnet mulighed for. Når disse muligheder kombineres med aftaler om produktivitetsfremmende lønsystemer, har TEKNIQs virksomheder unikke muligheder for at indgå aftaler med deres ansatte, som tilgodeser begge parter interesser i meget høj grad.

På prislisterne lykkedes det i 2007 at få aftalt en række tilpasninger i Rørprislisten og Fjernvarmeprislisten, således at betalingerne i højere grad modsvarer det arbejde, der faktisk udføres. Især på Rørprislisten var en række ydelser prissat for højt, mens andre på grund af stadig større kompleksitet aldrig blev udført på akkord, idet medarbejderne ikke kunne holde en fornuftig indtjening. De

aftalte udligninger er efter begge parter skøn omkostningsneutrale, men kan naturligvis påvirke det enkelte akkordregnskab.

På blikkenslagerområdet er Landspriskuranten skrevet fuldstændigt om, således at den nu langt hen ad vejen arbejder i kvadratmeterpriser eller betaling for løbende meter eller styk. Herudover er illustrationerne i priskuranten nu identiske med Tag- og Facadesektionens fagbeskrivelser, hvilket letter både forståelsen og anvendelsesmulighederne betragteligt.

På elområdet blev der aftalt en endelig køreplan for det igangværende arbejde med at lave en ny tidskurant for elarbejde, således at denne sættes i drift pr. 1. juli 2009. Her bliver der tale om en helt ny tidskurant, hvor alle operationer og tillægstider skal tidsstudies, og der skal fastsættes en betalingsfaktor, som skal afspejle den hidtidige indtjening på den gamle Landspriskurant. Foreløbig skrider tidsstudiearbejdet planmæssigt frem, og alle ser frem til at tage den nye kurant i brug.

På funktionærområdet har TEKNIQ overenskomster med HK/Privat og Teknisk Landsforbund. Her blev der indgået overenskomster den 12. og 16. marts, og også her

blev elementerne omkring pensionsprocent, tillidsmandshonorar, kompetenceudvikling og fritvalgsordning m.h.t. feriefri dagene inddraget. Herudover blev pensionsberegningssystemet grundlaget ændret, således at pensionen, på samme måde som på timelønsområdet, beregnes af den AM-bidragspligtige løn.

ARBEJDSMILJØ – SCREENINGER AF VIRKSOMHEDERNE

På arbejdsmiljøområdet har 2007 været præget af Arbejdstilsynets screeninger af installationsvirksomheder. Dette var en følge af regeringens beslutning om at ophæve BST-pligten for installationsområdet, hvor virksomhederne så til gengæld gennem arbejdspladsvurderinger (APV) mv. skulle dokumentere, at de havde styr på deres arbejdsmiljø. Efter at have gennemgået en screening og fået godkendt deres dokumentation, bliver BST-pligten ophævet for den enkelte virksomhed.

Efter en massiv informationsindsats i 2006 og begyndelsen af 2007 har det været begrænset, hvor mange henvendelser TEKNIQ har fået som følge af screeningen. Samtidig kan det konstateres, at hovedparten af installationsvirksomhederne har haft orden i papirerne og derfor har fået en grøn "smiley" ved screeningen. En del har dog haft småmangler i deres APV og har derfor fået en gul "smiley", mens kun få har fået en rød "smiley", som gives, når der er alvorlige problemer med arbejdsmiljøet. I 2007 havde Arbejdstilsynet screenet 544 elvirksomheder og 709 vvs-virksomheder.

Efterhånden som virksomhederne kommer gennem screeningen og får ophævet deres BST-pligt, vil EI- og VVS Branche-BST blive tømt for aktiviteter, og der er derfor i 2007 aftalt en plan for afvikling af BST-struktu-

ren, som på sigt kommer til at indgå som et konsulentfirma i TEKNIQ-Kvalitet. Dette er et TEKNIQ-ejet selskab, som ud over arbejdsmiljørådgivning skal tage sig af tredjepartsauditering af installationsvirksomhedernes kvalitetssikringssystemer.

FREMTIDSSIKRING AF UDDANNELSERNE

Både el- og vvs-lærlingeuddannelserne har i løbet af 2007 været til revision. Et af hovedformålene med revideringen af uddannelserne har været at fremtidssikre dem, i særdeleshed i forhold til de to teknologirapporter, som TEKNIQ fik udarbejdet i 2006.

For både el- og vvs-uddannelserne gælder det, at TEKNIQ har haft et ønske om at styrke grundlaget for uddannelserne, nemlig det gode håndværk. Det sker blandt andet ved, at det håndværksmæssige fokus i svendepøven bliver styrket.

Derudover er der flyttet lidt rundt på fagene, og deres vægt i uddannelserne er blevet ændret. På elområdet betyder det, at blandt andet bygningsautomatik er blevet opgraderet, og at profilen for styring og regulering styrkes. På vvs-uddannelsen har man ønsket en tydeligere energiprofil og samtidig ønsket, at lærlingene udfordres noget mere på skoleopholdene.

POLITISK INTERESSEVARETAGELSE

En væsentlig opgave for TEKNIQ er at få indflydelse på områder, der har betydning for landets installationsvirksomheder. Derfor har TEKNIQ i løbet af 2007 rejst en række forskellige problemstillinger i både medier og i forhold til det politiske niveau.

UNDERVISNING PÅ ERHVERVSSKOLERNE

I foråret 2007 blev det klart, at en række af landets erhvervsskoler ikke tilbød eleverne den lærerbaserede undervisning, som de ifølge loven er berettiget til. TEKNIQ har både i medierne og via Erhvervsskolernes Bestyrelsesforening (EB) gjort opmærksom på problemet, og det har afstedkommet, at EB har opfordret alle erhvervsskolernes bestyrelser til at fastlægge nogle rammer for skolerne, som blandt andet understreger, at:

- Begrebet lærerfri timer ikke eksisterer på skolen.
- Projektarbejde er en af de læringsaktiviteter, som må anvendes. Og som betyder, at læreren i disse timer er til rådighed.
- Det er skolens målsætning, at der ikke planlægges med hjemmearbejde på EUD og kun i begrænset omfang, hvis andet ikke kan lade sig gøre.
- Er der behov for, at elever skal færdiggøre opgaver, bør det ske i bemandede lektiecafeer (eller en anden form for planlagt lektieklasse).
- Alle læringsaktiviteterne skal fremgå af elevens skema.

Samtidig har undervisningsministeren i et svar til Folketinget understreget, at lærerfri timer ikke eksisterer i erhvervsuddannelsesloven, og at ministeren ser på sagen i forbindelse med det almindelige tilsyn med erhvervsskolerne.

Ved årsskiftet 2007/2008 offentliggjorde Undervisningsministeriet så en undersøgelse, der viste, at underviserne på landets erhvervsskoler bruger under en tredjedel af deres arbejdstid på at undervise, mens resten af tiden går til forberedelse, møder og andet administrativt arbejde. Dette forhold har TEK-

NIQ også gjort opmærksom på i den regionale presse, og synspunktet har været, at den centralt fastsatte arbejdstidsaftale måtte laves om, så lærerne kommer til at undervise mere. Sagen har givet anledning til en del debat lokalt.

BILER PÅ GULE PLADER

I foråret 2007 gjorde TEKNIQ skatteministeren opmærksom på, at der i de nuværende regler for biler på gule plader er en række u hensigtsmæssigheder, som gør det unødigt vanskeligt for installatørerne at drive deres virksomhed. Efter at have dokumenteret disse u hensigtsmæssigheder i medierne rettede TEKNIQ henvendelse til skatteministeren for at få et møde om reglerne. Det lykkedes i august, og enden på mødet blev, at der i Skatteministeriet blev nedsat en embedsmandsgruppe, der med inspiration fra blandt andet TEKNIQ blev sat til at se på reglerne. Forventningen er, at det arbejde i løbet af foråret 2008 vil udmønte sig i en række justeringer af reglerne, således at det fremover bliver lettere og mindre bøvlet at have biler på gule plader i sin virksomhed.

PARKERINGSKAOS I KØBENHAVN

TEKNIQ kunne i 2007 dokumentere, at medarbejdere i landets installationsvirksomheder i gennemsnit bruger over 30 timer om året på at lede efter ledige parkeringspladser i en af landets fire storbyer. Helt galt ser det ud i København, hvor der i snit bruges 46 timer på at lede efter p-pladser, mens der i Aalborg kun bruges 15 timer. Resultaterne blev omtalt i både Dansk VVS og Electra og medførte en del medieomtale. Samtidig blev artiklerne sendt til medlemmerne af Københavns Borgerrepræsentation, hvilket førte til en ophedet debat mellem miljø- og teknikborgmester

Klaus Bondam og TEKNIQ-råd Hovedstaden. Men TEKNIQ fik fremført sine synspunkter om, hvor vanskeligt det efterhånden er at drive håndværker- og servicevirksomhed i København.

TEKNIQ-RÅDENES ARBEJDE

Siden dannelsen i 2005 har TEKNIQ-rådene arbejdet målrettet på at følge med i og påvirke de forhold, der påvirker installatørernes vilkår i regionen, herunder tæt kontakt til og indflydelse på kommunernes beslutninger, der har betydning for installatørerne og koordinering af interessevaretagelsen i forhold til kommuner og erhvervsråd

Aktivitetsniveauet i TEKNIQ-rådene har været forskelligt, men generelt har der været brugt megen energi på at sikre, at det var de rigtige folk, der sad i TEKNIQ-rådet, og ikke mindst at få placeret TEKNIQ-repræsentanter i de råd og udvalg, hvor installatørerne ønsker at være repræsenteret. Hovedfokus har helt klart været på branchens behov for arbejdskraft, rekruttering og branding af branchen. Neden for følger en oversigt over forskellige gennemførte aktiviteter:

- Borgmestermøder (pjece: kommunale energibesparelser og tekniske installationer)
- Placering i råd, nævn og udvalg (RBR, LBR, vækstfora, VUC, ungdomsskoler mv.)
- Udsendt præsentationspjece til samarbejdspartnere
- Samarbejde med Dansk Byggeri (Sjælland og Syddanmark)
- Møder med UU-centrene
- Branchedage for UU-vejledere
- Regionale møder med Dansk El-Forbund og Blik- og Rørarbejderforbundet
- Erhvervspraktik – pjecer til praktikant og

virksomhed samt markedsføring lokalt via kredsforeningerne af installatører, der ønsker erhvervspraktikanter

- Arbejdskraftundersøgelser 2006 og 2007 samt opfølgende aktiviteter, herunder regional presseaktivitet
- Samarbejde med Vejle Jobcenter ad. voksenlærling – infomøder mv.
- Fynsk og bornholmsk erhvervssamarbejde med DI, HTS, Dansk Byggeri m.fl.
- Presseaktivitet – Parkering København / Tidsspilde ved kø på vejene / 37 timers undervisning på de tekniske skoler mv.
- Rekruttering af voksenlærlinge til el- og vvs-branchen i Herning samt Århus jobcenter.

Særlig møderne med borgmestrene og arrangementerne med UU-centrene har været store succeser.

Igennem møderne med borgmestrene er det lykkedes for rådene at få forståelse for, hvad installationsbranchen kan bidrage med i en kommunal sammenhæng. Især i forhold til hele energidebatten.

Møderne med UU-centrene (Ungdommens Uddannelsesvejledning) har givet installationsbranchen en unik mulighed for at fortælle de vejledere, som vejleder de unge i uddannelsessystemet, hvilke muligheder der ligger inden for el- og vvs-branchen. Og reaktionerne fra vejlederne har været overvejende positive, de oplever at få et klart billede af en branche, de ellers kun kender meget lidt til.

TEKNIQ-rådene har også i 2007 lavet en evaluering af eget arbejde, og konklusionerne har været at:

- TEKNIQ-rådene har været en succes for samarbejdet mellem el- og vvs-området

- TEKNIQ-rådene er trådt i stedet for DA på regionalt plan
- TEKNIQ-rådene fanger medlemmer op, som ikke engagerer sig i kredsforeningsarbejdet
- TEKNIQ-rådene har gode diskussioner, som er relevante for repræsentanternes hverv i andre råd
- TEKNIQ-rådene er et godt forum til at løse praktiske opgaver og løbe større og tværgående opgaver i gang
- TEKNIQ-rådene er kommet for at blive.

I forhold til det, der var bestyrelsens intention med at etablere TEKNIQ-rådene – nemlig at etablere regionale fora, der bestod af aktive og politisk interesserede el- og vvs-medlemmer, der kunne varetage TEKNIQs interesser lokalt og regionalt – må rådene vurderes at være en succes.

ENERGIEFFEKTIVISERING – SAMARBEJDE MED ELSELSKABER ETC.

Allerede i 2006 indgik TEKNIQ en rammeaftale med energiministeren om, at installatørerne ville være med til at gennemføre de energibesparelser, som regeringens energipolitik lagde op til. TEKNIQ arbejdede tæt sammen med Energistyrelsen i 2007 for at udmønte rammeaftalen i en mere konkret aftale, men da der ikke blev indgået et energipolitisk forlig mellem regeringen og oppositionen, blev det aldrig muligt at få finansieret den udarbejdede aftale. Ved udskrivelsen af folketingsvalg i slutningen af 2007 blev alle brikker rykket tilbage til start. Så snart der bliver indgået et energipolitisk forlig vil TEKNIQ få de sidste dele af den konkrete aftale på plads.

En væsentlig del af rammeaftalen med energiministeren var, at de tekniske instal-

latører ville støtte op om de energibesparelser, som forsyningsselskaberne skulle opnå. TEKNIQ og Dansk Energi udarbejdede derfor i løbet af 2007 en samarbejdsaftale, som beskrev, hvordan de sammen kunne sikre bedre energieffektiviseringsresultater. Det første konkrete resultat af samarbejdsaftalen var udarbejdelsen af et koncept til at øge salget af energibesparelsesforslag fra Energistyrelsens standardløsningskatalog gennem tilskud fra forsyningsselskaberne.

Selv om den konkrete aftale med energiministeren ikke var faldet på plads, arbejdede TEKNIQ videre med at gennemføre en række aktiviteter, som sikrede, at de tekniske installatører var med til at fremme energieffektiviseringen i Danmark. De væsentligste aktiviteter var afholdelse af kurser inden for lufttætning af bygninger, kurser inden for behovsstyrede belysningsanlæg samt aktiviteterne i SOL&BIO-sektionen, som arbejder for fremme af vedvarende energi.

ANKENÆVNET

2007 var året, hvor Ankenævnet fungerede i et helt kalenderår efter godkendelsen i midten af 2006. Inden godkendelsen og den deraf følgende større synlighed, havde TEKNIQ en forventning om, at der ville komme en stigning i både antallet af henvendelser/forespørgsler til sekretariatet og i antallet af kendelser. Forventningerne har vist sig at holde stik. Antallet af henvendelser/forespørgsler er fra 2006 til 2007 steget fra 588 til 675, mens antallet af kendelser er steget fra 38 til 123. Af de 123 klager blev de 13 afvist, mens 31 af sagerne endte med medhold til klageren. I 56 sager fik klageren delvist medhold, mens 23 sager gav medhold til installatøren.

Stigningen i antallet af kendelser har ikke medført en stigning i antallet af sager, der

oversendes til garantiordningerne. I 2006 blev 10 sager oversendt til garantiordningerne. Alle disse sager var vvs-sager. I 2007 blev 7 sager oversendt til garantiordningerne. Heraf var 2 elsager, mens 5 var vvs-sager. Kun i 1 af garantisagerne skyldtes oversendelsen indklagedes konkurs. De resterende oversendelser vedrørte sager, hvor virksomhederne manglede vilje til at efterleve Ankenævnets afgørelse, uanset at medlemmer af TEKNIQ er forpligtede til at efterleve disse. Garantiordningerne opfylder i disse tilfælde kendelserne over for forbrugeren og indkasserer efterfølgende de med opfyldelsen forbundne omkostninger hos virksomheden.

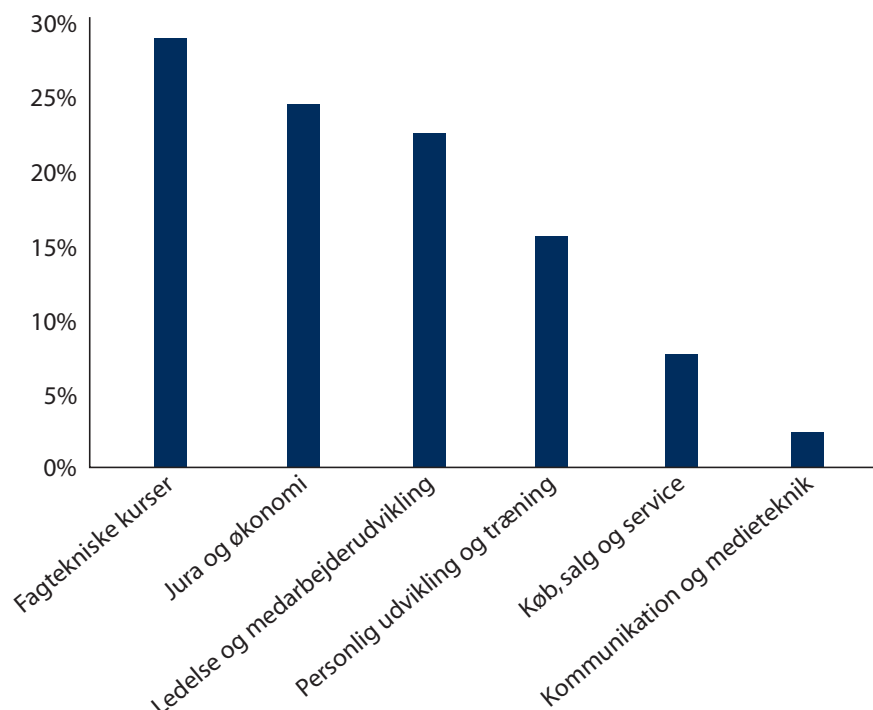
KURSUS OG RÅDGIVNINGSVIRKSOMHED

LEDERUDDANNELSER

Alle installationsvirksomheder har stort set det samme udstyr, servicebiler, værktøj og maskiner, så det er ikke det, der gør, at virksomhederne kan skille sig ud fra konkurrenterne.

Det kan man kun gennem den viden og de kvalifikationer, som virksomhedens ledere og medarbejdere besidder. Derfor er kompetenceudvikling og læring blevet centrale begreber i moderne ledelse. Dette skyldes ikke alene erkendelsen af, at øget viden og

KURSERNE I 2007 FORDELTE SIG SOM FØLGER

Kilde: Udviklingsafdelingen

forbedrede færdigheder er nødvendige forudsætninger, hvis virksomhederne fortsat skal kunne leve op til kundernes, myndighedernes og medarbejdernes forventninger, krav og behov.

Det kræver, at der lægges afgørende vægt på ledernes evne og vilje til at lære, til at ændre adfærd og til at tilegne sig nye kompetencer.

Installationsbranchen har for længe siden erkendt, at udvikling af virksomhed, ledere og medarbejdere er nødvendigt, og derfor har aktiviteten på lederuddannelsesområdet været meget høj i 2007. TEKNIQ har gennemført 81 åbne uddannelser og 39 virksomhedsinterne forløb, svarende til næsten 4000 kursusdøgn.

Af nye tiltag, der har været gennemført i 2007, er servicelederuddannelsen den uddannelse, der har opnået størst opmærksomhed. Af andre nyheder, der er gennemført i 2007, kan nævnes assertionstræning, personlighed og typer, projektledelse – kom godt i gang, afløb, vand, IBI-anlæg og varmeanlæg.

Vores 2008 lederuddannelseskatalog rummer 92 kursustilbud fordelt på 65 forskellige kursustitler. I 2008-kataloget kan følgende nyheder nævnes: Overenskomstfravigende lokalaftaler, personlig effektivitet, digitalt udbud og projektweb, lean, opbygning og auditering af SKS-system, forbrugsregistrering, gasanvendelser og oliefyrsinstallationer.

Med det store omfang kursusaktiviteterne havde i 2007, forventer vi et tilsvarende højt niveau i 2008, men vi forventer dog, at en større del af dagene bliver gennemført som virksomhedsinterne kurser. På nuværende tidspunkt har vi lavet aftaler med Bravida, Kemp & Lauritzen og Teknikentreprenørforeningen om gennemførelse af store interne forløb i 2008.

VIRKSOMHEDSRÅDGIVNING

Udviklingen er, at flere virksomheder efterspørger rådgivning, der kræver større indsigt i den enkelte virksomhed. TEKNIQ har oplevet en stigning i antallet af virksomheder, der efterspørger konkret rådgivning omkring organisationsudvikling og strategi, og TEKNIQ formidler derfor mange kontakter samt gennemfører selv en del udviklingsforløb. Områder, der blev meget efterspurgt i 2007, var strategiudvikling, HR-strategier, håndtering af stress, samt økonomirådgivning.

De områder TEKNIQ laver rådgivning og konsulenttydelser inden for er:

- Lønafhængige omkostninger
- Differentieret timeprisberegning
- Omkostningsfordeling i virksomhederne
- Generationsskifte
- Køb/salg af virksomhed
- Medarbejderudviklingssamtaler
- Personaleledelse
- Strategi
- Netværk
- Motivation
- Coaching.

Det fremadrettede arbejde — TEKNIQ 2008

FREMTIDSSIKRING AF BRANCHEN

Som alle andre må også installationsbranchen fra tid til anden tage et kig i krystalkuglen for at kunne fremtidssikre sig. Et mere eller mindre klart billede af, hvor branchen er på vej hen, er af afgørende betydning for, at både branche og den enkelte virksomhed kan træffe kvalificerede strategiske beslutninger om udviklingsretningen. En sådan fremtidssikring handler naturligvis om at træffe nogle strategiske valg om, hvad den enkelte virksomhed skal tjene penge på i fremtiden. Det handler med andre ord om at definere det marked, hvor man vil lægge sine kræfter. Men det handler også om at sikre sig, at der er adkomst til tilstrækkeligt med kvalificeret arbejdskraft.

FREMTIDSSCENARIER

For at kunne give et ædrueligt bud på installationsbranchens fremtid, fik TEKNIQ i 2006 udarbejdet to teknologirapporter, som skulle beskrive fremtidens el- og vvs-brancher. Konklusionerne i rapporterne var følgende:

- Den tekniske udvikling respekterer ikke

faggrænser. Det øger behovet for, at virksomhederne og visse medarbejdere kan arbejde på tværs og har kompetencer i de to fag.

- Nogle kunder ønsker samarbejde med virksomheder, der kan levere den komplette tekniske ydelse både inden for el- og vvs-teknik, hvad enten det er nyanlæg eller service/vedligehold.
- Der vil blive indbygget it i næsten alle styringskomponenter, så der åbnes for automatisk regulering af systemerne. De fleste medarbejdere skal derfor være fortrolige med de nye it-systemer.
- Installationerne bliver mere komplekse, og dermed vil der være stigende behov for, at installationsvirksomheden kan gå ind i en rådgivning og dialog med kunden.
- Installatøren har rollen som integrator. Installatøren sikrer, at de forskellige tekniske systemer integreres i et fælles styresystem.
- Installationsområdet vil blive præget af industrialisering. Omfanget af fysisk krævende arbejde bliver mindre, da eksempelvis en større del af montagearbejdet ved

nybyggeri sker i fabrikker. Samtidig vil de nye stikforbindelser medføre, at mange komponenter bliver lettere at montere.

- Der kommer langt flere opgaver, der er knyttet til de mere komplekse projekter, såsom trådløse systemer, intelligente installationer, indregulering, energioptimering mv.

På baggrund af rapporterne udarbejdede TEKNIQ i 2007 fire bud på forskellige markeder, hvor installationsvirksomhederne i fremtiden kan tjene deres penge.

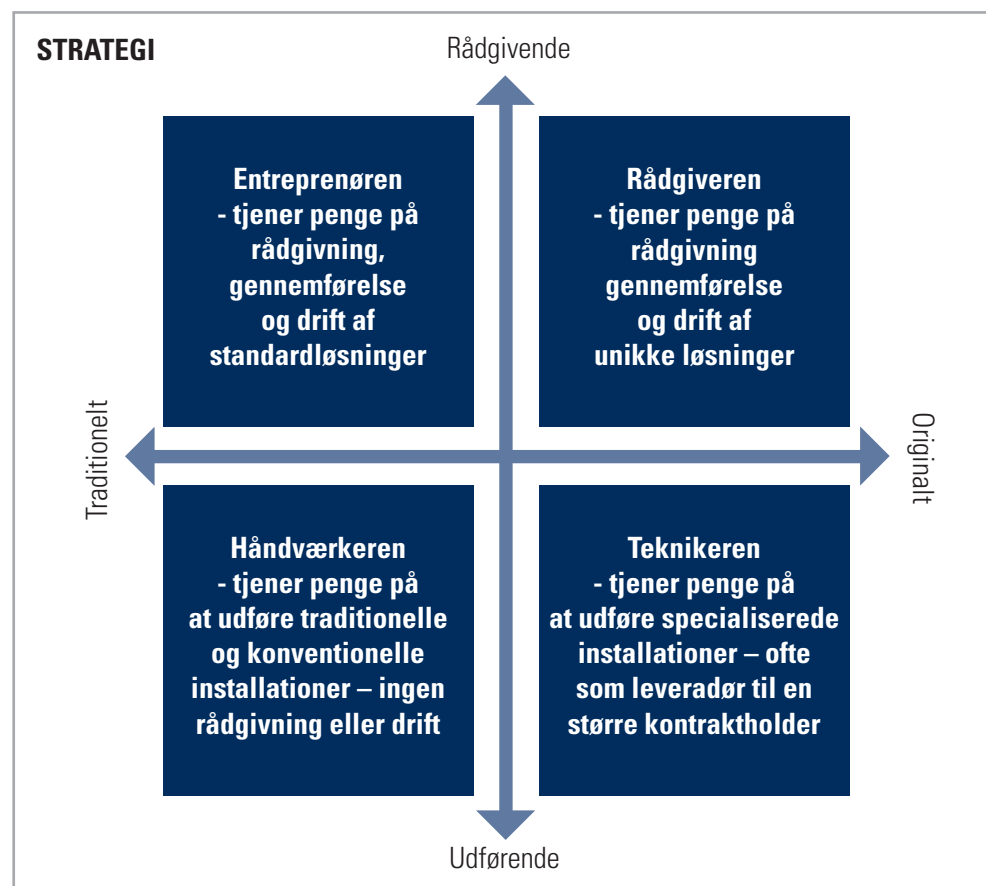
ENTREPRENØREN: Den første gruppe af installationsvirksomheder vil være tekniske entreprenører, der udfører mere industrialiserede løsninger på såvel nybyggeri som service, herunder facility management. Disse virksomheder opererer på et marked, hvor det helt overvejende drejer sig om at levere til lavest mulige pris. Processen vil især være gennemførelse og drift.

RÅDGIVEREN/SYSTEMENTREPRENØREN: Den anden gruppe af installationsvirksomheder vil være tekniske entreprenører på

opgaver enten for mere unikke og individualiserede løsninger, f.eks. teknologisk specialiserede bygninger, hvor de tekniske installationer er i højsædet. Disse virksomheder arbejder på et marked, hvor det forventes, at virksomhederne skal levere skræddersyede løsninger, som de selv er med til at designe og tage ansvar for. Kunderne vurderer virksomhederne efter såvel løsningens kvalitet og funktionalitet som pris. For disse virksomheder er processen både rådgivning, projektering, gennemførelse og drift.

HÅNDVÆRKEREN: En tredje gruppe af installationsvirksomheder leverer traditionelle håndværksløsninger inden for et bestemt fag. Der er enten tale om håndværksløsninger af mere enkel eller traditionel karakter eller opgaver, hvor man som underleverandør udfører opgaver, der er nøje beskrevet.

TEKNIKEREN: En fjerde gruppe af installationsvirksomheder har specialiseret sig i et specielt arbejdsområde, f.eks. facade, ventilation eller sikring, og har på dette område nogle kompetencer af mere unik karakter. Disse specialopgaver udfører de oftest som

underleverandører, eventuelt for andre tekniske installationsvirksomheder eller for nogle kunder med helt særlige behov.

De fire forskellige typer af virksomheder er her beskrevet som prototyper, dvs. man kan sagtens forestille sig en situation, hvor én virksomhed kan beskrives som en kombination af ovenstående fire typer. Men udgangspunktet er, at god fremtidssikring er, når den enkelte virksomhed gør sig klart, hvor den hovedsageligt vil tjene sine penge. Scenarierne er ment som en hjælp til virksomhederne i installationsbranchen. De formulerede scenarier kan bruges som udgangspunkt for det strategiske arbejde ude i virksomhederne.

MANGEL PÅ ARBEJDSKRAFT

Men valg af strategi er kun en del af en fremtidssikring af både branchen og den enkelte virksomhed. Et andet element er adkomsten til tilstrækkeligt med kvalificeret arbejdskraft.

Beskæftigelsen i installationsbranchen ligger som omtalt andetsteds på ca. 45.000 beskæftigede og har aldrig været højere. Udover at ledige hænder er kommet i arbejde, skyldes det også branchens evne til fortsat at rekruttere nye lærlinge. Lærlingeoptaget steg i 2006 med ca. 11 pct., og alt tyder på, at vi ender på samme stigningstakt i 2007. Samtidig har branchen evnet at rekruttere udenlandsk arbejdskraft, idet hver femte virk-

somhed nu har erfaringer hermed – og endog gode erfaringer. Virksomhederne bedømmer udenlandske medarbejdere, som de bedømmer danske medarbejdere – nemlig på deres faglige og personlige kvalifikationer.

Hvis væksten i den private sektor – også i installationsbranchen – skal fastholdes, så vil den altoverskyggende udfordring i 2008 være mangel på arbejdskraft, eller rettere behovet for arbejdskraft.

TEKNIQ skal derfor via DA-fællesskabet arbejde for velfærdsreformer, der på kort og langt sigt øger arbejdsstyrken, så det kan betale sig at arbejde og forblive længere tid på arbejdsmarkedet, at beskæftigelsesystemet effektivt sikrer, at ledige kommer i arbejde, og at Danmark er et attraktivt land at arbejde i, så virksomhederne har gode muligheder for at rekruttere udenlandsk arbejdskraft.

Der vil ligeledes være behov for at øge arbejdsstyrkens kompetencer. Installationsbranchen beskæftiger under 3 pct. ufaglærte, ca. 90-95 pct. faglærte og en andel højere uddannede – installatører, ingeniører mv. Alt tyder på, at kompetencebehovet vil stige i branchen, og vi vil opleve et stigende behov for medarbejdere med et højere kompetence-niveau og helt nye kompetencer.

TEKNIQ skal derfor selv – men også via DA-fællesskabet – arbejde for, at arbejdsstyrkens kvalifikationer øges, at flere får en uddannelse, at kvaliteten i uddannelserne forøges, og at det offentlige efteruddannelsessystem effektivt kan bidrage til at reparere, vedligeholde og udvikle medarbejdernes kvalifikationer.

Derudover vil 2008 blive året, hvor TEKNIQ sætter fokus på "Den attraktive arbejdsplads" og diskussionen om, hvordan branchen fastholder de kvalificerede medarbejdere, så de ikke siver til andre brancher.

TEKNIQ vil derfor afholde en række inspira-

tionsmøder, hvor temaet bliver, hvordan man fastholder sine medarbejdere. Derudover vil der blive udarbejdet en række analyser, der skal sætte fokus på, hvilke værktøjer, som er særligt anvendelige i forhold til fastholdelsesdiskussionen.

UDDANNELSERNE

Men fremtidssikring handler også om at få fat i de unge, der i sidste ende skal sikre tilgangen til branchen. TEKNIQ vil også i 2008 arbejde på at sikre gode uddannelser inden for installationsbranchen.

Installationsbranchens uddannelser skal tilpasses de kompetencekrav, som bl.a. teknologirapporterne påpegede. Det er afgørende, at uddannelserne fremtidssikres, og at kvaliteten i uddannelserne konstant forbedres.

I 2007 startede en reformproces på erhvervsuddannelsesområdet, der bl.a. betyder, at erhvervsuddannelsernes grundforløbsindgange ændres, at uddannelserne skal beskrives i kompetencemål samt introduktionen af en helt ny beskrivelsesform for uddannelserne i forhold til bekendtgørelser, uddannelsesordninger mv. Desuden er der fra Undervisningsministeriet åbnet for, at der kan ske tilpasninger af erhvervsuddannelserne, så uddannelserne fremtidssikres og tager højde for brancheudvikling, teknologisk udvikling mv.

I 2007 igangsatte Undervisningsministeriet også en reform af de videregående uddannelser, som i 2008 vil indebære, at der skal ske en justering af installatøruddannelserne. Ministeriet og ny lovgivning om professionshøjskoler lægger op til, at de korte videregående uddannelser skal være vækstlag for professionshøjskolerne og har derfor en række ønsker om f.eks. obligatorisk praktik,

studenteradgang, udvikling af en generel merkantil overbygning til KVU, herunder installatøruddannelsen samt til indholdet af uddannelserne, som ikke vil være relevante for installatøruddannelserne.

TEKNIQ skal bruge en del ressourcer i 2008 på at sikre, at fundamentet i uddannelserne, som i dag garanterer fuld beskæftigelse, ikke ødelægges af andre hensyn, ligesom vi skal bruge anledningen til at få sikret, at der i installatøruddannelserne lægges mere vægt på ledelse, forretningsforståelse og kundedialog. Herudover skal muligheden for at etablere et tredje ben på installatøruddannelserne med fokus på automatik, bygningsautomatik og integratørrollen forfølges.

ENERGIEFFEKTIVISERING SOM INDSATSOMRÅDE I 2008/2009

Som nævnt står energieffektivisering højt på den politiske dagsorden. TEKNIQ vil derfor også i 2008 opfordre Folketinget til at lave en energiaftale, der både høster den hurtige og billige CO₂-reduktion ved at investere massivt i energieffektiviseringer på kort sigt, og som samtidig indeholder en investeringspolitik, der på sigt gør Danmark uafhængig af fossile brændstoffer.

En sådan indsats må basere sig både på en ændret lovgivning, som gør det pligtigt og rentabelt for alle at gennemføre energieffektiviseringer med en overskuelig tilbagebetalingstid og på tilskudsordninger, hvor der gives en konkret økonomisk belønning til private eller offentlige bygningsejere, som gør en energieffektiviserende indsats.

Disse ambitiøse mål er nødvendige for, at Danmark også i fremtiden kan kalde sig grøn verdensmester i energieffektivitet og foregangsland for alle andre europæiske lande. Samtidig skal målene opfyldes, så vi får en

effektiv og fremadrettet beskyttelse af vores natur og klima.

Ifølge TEKNIQ kan disse mål blandt andet nås ved at gennemføre følgende aktiviteter:

1. Fra 2010 skal husholdninger og virksomheder kunne opnå tilskud til at gennemføre energibesparelser i huse, produktionsprocesser mv. ved at sælge energisparebeviser til energiselskaberne. Energisparebeviserne aftages af en institution, som af staten er forpligtet til at finansiere energibesparelserne.
2. Bygningsreglementet skal ændres, så der fremover stilles krav om, at energibesparende installationer – der har en tilbagebetalingstid på mindre end fem år – skal gennemføres i enhver form for renoveringsarbejde inden for byggeriet. På den måde sikres det, at også allerede eksisterende byggeri bliver energioptimeret.
3. Gennemførelse af en kampagne, der skal sikre, at større virksomheder følger cirkulæret om energieffektivisering i statens institutioner, som betyder, at alle investeringer i energibesparelser med en tilbagebetalingstid på under fem år gennemføres, og at der foretages energieffektive indkøb i forbindelse med udskiftning af udstyr.
4. Ændring af lovgivningen inden for udlejningsejendomme – både private og almene – så alle ejere af ejendomme pålægges at gennemføre investeringer i energieffektiviseringer, som har en tilbagebetalingstid på under tre år. Samtidig skal reglerne ændres, så en energieffektivisering også kan slå igennem som nedslag i den månedlige leje og ikke blot overføres til Landsbyggefonden.

I eget regi vil TEKNIQ i 2008 og 2009 sætte fokus på energieffektiviseringer. Med kampagnen "Energieffektiviseringer over alt" ønsker TEKNIQ at placere sig som bannerfører i arbejdet med at sikre energieffektiviseringer over alt i Danmark. Kampagnen har to formål:

For det første skal kampagnen styrke installatørernes evne til og muligheder for – med udgangspunkt i det energieffektiviseringsarbejde, de allerede udfører – både at rådgive, planlægge, gennemføre og vedligeholde energieffektiviseringer i private boliger, i offentlige bygninger og i erhvervsbygninger. Installationsbranchen ønsker at gå forrest i arbejdet med at sikre energieffektiviseringer over alt i det danske samfund.

For det andet skal kampagnen sætte fokus på det energieffektiviseringspotentiale og muligheder, der ligger i det danske samfund – blandt andet gennem formidling af dokumentation af den økonomiske rentabilitet, der ligger i energibesparelser for at påvirke forbrugernes adfærd i retning af investeringer i energieffektiviseringer.

Kampagnen kommer til at løbe både i 2008 og i 2009 som optakt til FN's klimatopmøde.

KVALITETSSIKRING (DET FREMADRETTEDE ARBEJDE)

Det er elinstallatørernes SKS-system, der har været i fokus inden for kvalitetsstyring i 2008. Baggrunden for den øgede interesse for SKS-systemer var, at der pr. 1. januar 2008 blev indført krav om, at der blev gennemført ekstern kontrol af elinstallatørernes SKS-systemer, den såkaldte tredjepartsauditering. Kravet svarede til den ordning, som i flere år har været gældende for vvs-installatører.

Med kravet om tredjepartsauditering skulle TEKNIQ sikre, at elinstallatørerne fik

mulighed for at bestille en ekstern auditering til at kontrollere deres SKS-systemer – til en rimelig pris. TEKNIQs bestyrelse besluttede derfor at starte virksomheden TEKNIQ-Kvalitet. TEKNIQ-Kvalitet skal fremover tilbyde auditering af både el- og vvs-installatørers kvalitetssystemer.

Kravet om at elinstallatørernes SKS-systemer skal tredjepartsauditeres fra 1. januar 2008, bliver fra Sikkerhedsstyrelsen rent praktisk gennemført på den måde, at der udsendes meddelelse til 600 autoriserede installatører hvert kvartal i årene 2008 og 2009 om, at de inden et halvt år skal have fået godkendt deres SKS-system af et selskab, der er godkendt til auditering af SKS-systemer. Derefter forventes de 5000 selskaber med elautorisation at være gennemgået.

TEKNIQ har fulgt Sikkerhedsstyrelsens arbejde med gennemførelse af tredjepartsauditeringen tæt. For de installatører, som benytter overgangen til tredjepartsauditering til at give deres SKS-system en kontrolgenmængang, har TEKNIQ udarbejdet et SKS-rammesystem med tilhørende eksempler på tre forskellige virksomheders SKS-system: enkeltmandsvirksomhed, mindre elinstallationsvirksomhed uden uddelegering, elinstallationsvirksomhed med uddelegering.

Sikkerhedsstyrelsens næste skridt inden for kvalitetsstyringsområdet vil være en tilpasning af kravene til kvalitetsstyringssystemer for el- og vvs-installatører og kloakmestre.

TEKNIQ har ved årsskiftet 2007/2008 overtaget TEKNIQ-Kvalitet, som er godkendt af Sikkerhedsstyrelsen til at gennemføre tredjepartsauditering. Målet med TEKNIQ-Kvalitet er at skabe en virksomhed, hvor installatørerne skal kunne henvende sig for hjælp og rådgivning om opfyldelse af

myndighedskrav inden for arbejdsmiljø og kvalitet herunder:

- godkendelse af kvalitetsstyringen
- godkendelse af SikkerhedsKvalitetsStyringen (SKS)
- certificering af virksomhed eller personer.

TEKNIQ-Kvalitet er nu i gang med at markedsføre sig over for TEKNIQs medlemmer.

KONKRETE AKTIVITETER:

TEKNIQ vil i 2008 arbejde videre med information og rådgivning til medlemmerne om de rammesystemer, der udarbejdes for at sikre en yderligere forenkling for medlemmerne.

TEKNIQ arbejder sammen med Sikkerhedsstyrelsen på at udvikle det kommende fælles kvalitetssikringssystem for el- og vvs-virksomheder. Ledetråden for dette arbejde er, at det skal være enkelt at indføre det nye kvalitetssikringssystem i de virksomheder, der allerede har et kvalitetssikringssystem, samt at alle virksomheder, der leverer tekniske installationsydelser skal være underlagt samme kvalitetssikringskrav.

Endelig har Sikkerhedsstyrelsen meddelt, at den i løbet af 2008 vil igangsætte et arbejde, der skal ændre reglerne for gasinstallationer fra de specifikke regler i gasreglementet til en gasbekendtgørelse baseret på funktionsbeskrivelser – i lighed med stærkstrømsreglementet. I den forbindelse vil TEKNIQ gennemføre en større informationsindsats og en vis kursusaktivitet.

SYNLIGGØRELSE AF TEKNIQ

På arbejdsgiversiden vil organisationsbilledet ændre sig i de kommende år. I den proces er det vigtigt, at TEKNIQ fortsat viser flaget som den arbejdsgiver- og brancheorganisa-

tion, der tegner alle de virksomheder, der udfører arbejde med rådgivning, gennemførelse og drift/service af tekniske installationer. TEKNIQ skal derfor også i 2008 fortsætte sit arbejde med at synliggøre organisationens holdninger og synspunkter i den politiske debat. Samtidig skal det over for medlemmerne tydeliggøres, hvilken service og rådgivning, som organisationen tilbyder.

Synlighed og indflydelse er to væsentlige parametre for at tiltrække nye virksomheder. TEKNIQ agerer på et organisationsmarked, hvor den organisation, der er bedst til at varetage medlemmernes interesser i et politisk perspektiv, også har de bedste kort på hånden i forhold til at tiltrække nye medlemmer. TEKNIQ vil derfor i 2008 styrke sine udadvendte aktiviteter. En betingelse for at kunne gøre det er, at TEKNIQ bliver bedre til at analysere og dokumentere det værdiskabende arbejde, som installatørerne udfører. Derfor vil TEKNIQ styrke sin analysefunktion – blandt andet gennem en nytænkning af markedsstatistik og andre centrale analyser.

Analyserne kan efterfølgende bruges til at synliggøre TEKNIQ i medierne og i den offentlige debat. Til at understøtte dette arbejde vil TEKNIQ renovere og relancere sin hjemmeside for på den måde at sikre en mere professionel eksternt kommunikation. Den nye hjemmeside får premiere i foråret 2008. Derudover vil TEKNIQ relancere både et internt og eksternt elektronisk nyhedsbrev. Formålet er at sikre, at væsentlige interesser får mulighed for at holde sig orienteret om TEKNIQs arbejde, holdninger og meninger. Endelig er det aftalt med TEKNIQ-rådene, at der i 2008 skal gøres en yderligere indsats for at sikre TEKNIQ mere omtale i den regionale presse gennem både TEKNIQ-råd og kredsforeninger.

AKTIVITETERNE I KREDSFORENINGERNE

ELFOs og Dansk VVS' kredsforeninger er siden strukturændringen i sommeren 2006 trukket i arbejdstøjet, og over hele landet har aktivitetsniveauet været højt.

Medlemsmøder med fagligt indhold, tekniske kurser og pleje af relationerne til leverandører og grossister har stået højt på dagsordenen. En del kredsforeninger kigger også ud over landets grænser og foretager besøg i udlandet for at få inspiration til det daglige arbejde.

Flere kredsforeninger har ligeledes benyttet muligheden for at arrangere sociale aktiviteter med henblik på, at medlemmerne lærer hinanden at kende i den nye struktur, hvor de fleste kredsforeninger er blevet større og har ændret geografi.

AKKVISITION

På vvs-området har der i 2007 været gjort en særlig indsats for at få nye medlemmer. Installatørskolerne har været besøgt, således at de færdiguddannede, der ønsker at blive selvstændige, ikke er i tvivl om, hvor man henvender sig for at få hjælp til at etablere og udvikle egen virksomhed.

Derudover har der i Øst-, Midt- og Nordvestjylland været henvendelser og besøg/møder med en række virksomheder, som kunne drage fordel af et medlemskab. Dette har ført til en del positive resultater.

I alt har der i 2007 været kontakt/besøg hos knap 100 vvs-virksomheder. Herudover får nyetablerede virksomheder på landsplan en henvendelse fra TEKNIQ om mulighederne ved et medlemskab.

MEDLEMSFORHOLD

ELFO

Antallet af aktive medlemmer var ved indgangen til 2008 på 1837. Derudover har ELFO 3 æresmedlemmer og 395 passive medlemmer.

I 2007 blev 113 nye virksomheder indmeldt og 97 udmeldt af foreningen. Udtræden dækker over fusioner, salg, ophør og konkurs.

DANSK VVS

Antallet af virksomhedsmedlemmer var ved indgangen til 2008 på 1130. Derudover har foreningen 199 personlige medlemmer og 339 seniorer.

I 2007 blev 69 virksomheder indmeldt og 76 udmeldt. Udtræden dækker over fusioner, salg, ophør og konkurs.

NYE KREDSFORENINGSFORMÆND

I ELFO er der foretaget følgende ændringer:

Elinstallatørforeningen for Nordsjælland:
Morten Lindhart Thomsen, Allerød, afløste
Jan Ipsen.

Elinstallatørforeningen for Fyn: Gert Nielsen,
Odense, afløste John Pedersen.

Elinstallatørforeningen for Kronjylland:
Poul Quist Rasmussen, Balle, afløste Søren
Greve.

Elinstallatørforeningen for Nordvestjylland:
Leif Lauridsen, Hjerm, afløste Karl Kristian
Mikkelsen.

Aalborg-Himmerland Elinstallatørforening:
Marius Stubberup, Aars, afløste Jens Frost
Mikkelsen.

I Dansk VVS er der foretaget følgende ændringer:

Dansk VVS Fyn: Ole Beese Nielsen, Odense, afløste Henning Mørk-Pedersen.

Dansk VVS Sønderjylland: Michael Witt, Sønderborg, afløste Uwe Witt.

Dansk VVS Østjylland: Ole Munk-Jensen, Kolding, afløste Henrik Bøttker.

Dansk VVS Aalborg-Himmerland: Lars Vase, Nørre Sundby, afløste Frede Tilsted.

NYT FRA SEKTIONERNE

IBI-GRUPPEN

Gennem flere år har aktivitetsniveauet i IBI-gruppen været utilfredsstillende. I 2007 har der siden foråret været forsøgt en reorganisering af medlemstilbuddene, der udbydes fra IBI-gruppen.

I oktober måned har der været afholdt en temadag vedrørende større anlæg, IBI-anlæg.

Siden ultimo 2007 har der sammen med Lauritz Knudsen været afholdt møder og drøftelser omhandlende salg og servicering af IHC-anlæg til boliger.

SIKRINGSGRUPPEN

Flertallet af Sikringsgruppens 114 medlemmer blev i 2007 akkrediteret/certificeret efter Forsikring og Pensions nye AIA-kravspecifikationer. Til brug for certificeringen har Sikringsgruppen udarbejdet et SKS-AIA rammesystem, der indeholder kravelementerne fra både Sikkerhedsstyrelsen og F&P.

Sikringsgruppen deltog med en udstillingsstand på årets Sikringsmesse i Odense Congress Center. Standen var velbesøgt og var et naturligt mødepunkt for mange af Sikringsgruppens medlemmer.

Sikringsgruppen har besluttet, at SKS-AIA rammesystemet i 2008 skal udvides med tillæg omfattende ABA og ITV, således at medlemmerne også via rammesystemet kan opnå status som certificerede på disse områder.

IT SEKTIONEN

I 2007 har sektionens bestyrelse gennemført flere undersøgelser og analyser for en forøgelse af medlemmernes interesse for det aktivitetsniveau, som bestyrelsen ønsker at tilbyde.

It sektionen har gennem hele 2007 udsendt en nyhedsmail, som i undersøgelserne er blevet meget positivt bedømt.

Bestyrelsen har efter årets generalforsamling igangsat en proces med det formål at revitalisere it sektionen. I den forbindelse ønskes der formuleret et præcist formål for sektionen og en beskrivelse af, hvilke udbytter, der kan forventes opnået ved et medlemskab af sektionen.

FORENINGEN AF VENTILATIONS-FIRMAER (FAV)

FAV har i 2007 fuldført implementeringen og iværksat markedsføring af FAV's mærkningsordning for ventilationsanlæg.

Mærkningsordningen klassificerer de enkelte ventilationsanlæg, således at såvel medarbejdere som det omgivende klima sikres bedst muligt mod påvirkning fra skadelige stoffer i anlæggene ved servicering af disse.

FAV har herudover som formand for VENT-ordningen spillet en yderst aktiv rolle i eva-

lueringen af denne ordning, ligesom foreningen i regi af Energistyrelsen har medvirket ved udarbejdelse af krav og retningslinjer for det lovpligtige ventilationseftersyn.

TEKNIKENTREPRENØREN

2007 har været præget af Teknikentreprenørens initiativer rettet mod ønsket om en skarpere profilering af Teknikentreprenøren samt om de vilkår og muligheder, der er for at udføre teknikentrepriser.

Teknikentreprenøren har således arbejdet meget på de indre linjer med henblik på klart at få defineret de indsatsområder, der skal fokuseres på i forbindelse med foreningens fremadrettede udviklingsarbejde.

VVS-ENTREPRENØRFORENINGEN

VVS-Entreprenørforeningen fortsætter sin udvikling som stedet, hvor ejerlederne fra de større vvs- og elinstallatører netværker. I 2007 var temaerne for netværksmøderne udviklingen i Mellemøsten, overenskomstforhandlingerne, fremtidens installationer og gulpladebiler.

SPRINKLERSEKTIONEN

Sprinklersektionen har i 2007 været repræsenteret i flere af Dansk Brand- og Sikrings-teknisk Instituts tekniske udvalg og arbejdsgrupper. Sektionen har medvirket til at få ændret prøvebestemmelserne, så opretholdelse af certifikat fremover alene kræver deltagelse i obligatoriske temadage. Prøven, der afholdes i forbindelse med personcertificering af installatører, der beskæftiger sig med automatiske sprinkleranlæg, skal fortsat bestås. I 2008 skal ændrede normer og retningslinjer implementeres i branchen, hvilket kan medføre en øget aktivitet i sektionen.

SOL&BIO-SEKTIONEN

SOL&BIO-sektionen har i 2007 fortsat aktiviteterne for fremme af salget af vedvarende energikilder.

Sektionens hjemmeside www.sologbio.dk fik i 2007 en ansigtsløftning, så den nu fremstår med "Det varme hus" som gennemgående figur. Sektionen har gennem 2007 annonceret i flere forskellige medier, ligesom sektionen stadig har permanent udstilling i Byggecentrum, både i Middelfart og Ballerup.

Vedvarende energiformer vil i det kommende år være i særlig fokus, så sektionen vil udarbejde værktøjer til hjælp for installatøren i salgsarbejdet.

Klub VVS-Piger

Klub VVS-Piger, der er samlingspunkt for kvindelige administrative medarbejdere, herunder medarbejdende hustruer i vvs-branchen, har i 2007 i lighed med tidligere år koncentreret sin aktiviteter om den årlige kongres og studietur. I 2007 gik studieturen til Tyskland, hvor 21 deltagere besøgte Duravits Design Center og på deres sanitetsfabrik i Hornberg. Kongressen blev afholdt på Koldingfjord i november, hvor der både var indlæg om den nye overenskomst og foredrag af levefilosoffen Carsten Graff.

TEKNIQs BESTYRELSE

- 🕒* Også formand for ELFOs bestyrelse
- 🕒** Også næstformand for ELFOs bestyrelse
- 🕒 Også medlem af ELFOs bestyrelse

🕒* Formand
Einstallatør Søren
Skræddergaard

🕒** Einstallatør
Jens Ole Als

🕒** Adm. direktør
Jørgen Sillesen

🕒 Funktionschef
Jørgen Østergaard
Hansen

🕒 Ingeniør
Leif L. Jakobsen

🕒 Adm. direktør
Henrik Nielsen

🕒 Einstallatør
Henrik Glud Olsen

🕒 Einstallatør
John Pedersen

🕒 Einstallatør
Carsten Priess

🕒 Einstallatør
Ole Ravn

- ⌘* Også formand for Dansk VVS' bestyrelse
- ⌘** Også næstformand for Dansk VVS' bestyrelse
- ⌘ Også medlem af Dansk VVS' bestyrelse

⌘ Adm. direktør
Leo Guldmann
Sørensen

⌘ Einstallatør
Anders Dyhrmann
Østenkær

⌘* Næstformand
VVS-installatør
Jesper N. Hansen

⌘** VVS-installatør
Søren Schmidt

⌘ Adm. direktør
Bent Andersen

⌘ Adm. direktør
Børge Nordgaard
Hansen

⌘ VVS-installatør
Erik Otto

⌘ Direktør Klaus Overskov

⌘ VVS-installatør Søren Pedersen

⌘ Produktchef Gustav Petersen

⌘ VVS-installatør Povl Møller Thomsen

TEKNIQs

direktion

Adm. direktør
Niels Jørgen Hansen

Direktør
Flemming Preisler

Udgiver.
TEKNIQ Installatørernes Organisation

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup
Telefon: 43 43 60 00
Telefax: 43 43 21 03
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Redaktion og layout:
Kommunikationsafdelingen
Foto af bestyrelsesmedlemmer:
Ulrik Tofte
Øvrige foto: Søren Madsen
og Rasmus Baaner
Tryk: Jørn Thomsen Offset A/S

Oplag: 8.500

